

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

ในทุกๆสังคมหรือองค์การที่ประกอบด้วยบุคคลหลากหลายมารวมตัวกันเพื่อสร้างสรรค์หรือทำงานให้เกิดบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จำเป็นจะต้องมีผู้นำ ผู้นำทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์รวมของสมาชิกในองค์การ ผู้นำจะสามารถดำรงอยู่เป็นศูนย์กลางของสมาชิกได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่สอดคล้องซึ่งกันและกัน ยิ่งไปกว่านั้น สังคมหรือองค์การหนึ่งจะประสบความสำเร็จหรืออยู่รอดได้หรือไม่ จำเป็นต้องอาศัย "ผู้นำ" ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

โดยทั่วไป ผู้นำถูกคัดเลือกมาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่โดดเด่นเหนือสมาชิกอื่นๆ ขององค์การ แต่ในทางปฏิบัติพบว่าการศึกษาถึงปัจจัยเพียงแค่นั้นยังไม่เพียงพอ ผู้นำเป็นผลผลิตของสังคมวัฒนธรรม พลังทางประวัติศาสตร์ ภาวะวิสัยแห่งยุคสมัยที่บุคคลเหล่านั้นเติบโตขึ้น ตลอดจนประสบการณ์ส่วนตัวที่ร่วมกันหล่อหลอมโลกทัศน์ ความเชื่อ และแนวความคิดทางการบริหารที่พัฒนาขึ้นในเวลาต่อมา หากจะทำการพิจารณาภาพรวมแห่งคุณลักษณะบางประการจากการแสดงออกของผู้นำที่มีภูมิหลัง การศึกษา อาชีพ แนวความคิด และความสำเร็จของชีวิตบนเวทีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจที่แตกต่างกันออกไป ผู้นำเหล่านี้อาจมีอัตลักษณ์บางประการร่วมกันอยู่ (ยศ , 2534 . หน้า 215)

การพิจารณาภาพรวมแห่งอัตลักษณ์ของผู้นำในสังคมไทย เป็นสิ่งที่กระทำได้ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากผู้นำแต่ละคนมีบุคลิกลักษณะ และเอกลักษณ์เป็นของตนเอง มาจากครอบครัว สายวิชาชีพ และประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม ผู้นำแทบทุกคนมีอัตลักษณ์ที่คล้ายคลึงกันอยู่หลายประการ ทั้งนี้มิได้หมายความว่าอัตลักษณ์เหล่านี้เป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำในสังคมไทย หากแต่อัตลักษณ์ดังกล่าวเป็นเพียงสิ่งปรุงแต่งทางสังคม (social cosmetics) และเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ผู้นำพัฒนาตนเองขึ้นมา ผู้นำหน่วยงานที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับความสุขในสังคมไทยหน่วยงานหนึ่ง คือ ผู้นำกรมตำรวจ

กรมตำรวจเป็นองค์การภาครัฐที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญในระดับชาติองค์การหนึ่ง ลักษณะงานของกรมตำรวจในฐานะที่เป็นกลไกของรัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังที่ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบและหน้าที่หลักของกรมตำรวจไว้ดังนี้

- 1) รักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอก เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
- 2) รักษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในทางอาญา
- 3) บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน
- 4) ดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ (กรมตำรวจ , 2525 . หน้า 1)

จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวเป็นเหตุสนับสนุนว่า อำนาจหน้าที่ของตำรวจมีความใกล้ชิด และมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง นอกจากนี้ลักษณะงานของตำรวจยังมีผลกระทบต่อปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ของสังคมด้วย เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ ความเคลื่อนไหวทางการเมือง และการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน

อธิบดีกรมตำรวจ ในฐานะผู้นำของกรมตำรวจ มีหน้าที่ควบคุมดูแลข้าราชการตำรวจ ให้คำแนะนำปรึกษา และเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ให้กับรัฐบาลตามแต่ภารกิจ หน้าที่ความรับผิดชอบของอธิบดีกรมตำรวจครอบคลุมถึงการนำพากรมตำรวจไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมด้วย ไม่ว่าจะข้าราชการตำรวจจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปอย่างไร อธิบดีกรมตำรวจจะตกเป็นเป้าหมายแรกของการวิพากษ์วิจารณ์ก่อนเสมอ พฤติกรรมของข้าราชการตำรวจมักจะคล้อยตามไปกับวิธีการทำงานและอัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจ ดังมีคำเปรียบเปรยพฤติกรรมของตำรวจว่า “ถ้าหัวไม่ส่าย หางก็ไม่กระดิก”

อธิบดีกรมตำรวจ เป็นผู้นำของข้าราชการตำรวจ ตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง ผู้ที่จะทำหน้าที่อธิบดีกรมตำรวจ จะพิจารณาจากคุณสมบัติทางความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน และผลงานการปฏิบัติหน้าที่ โดยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยคัดเลือก รองอธิบดีกรมตำรวจที่มีคุณลักษณะเหมาะสม เสนอชื่อให้คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ พิจารณาลงความเห็น (มติชน , 9 มกราคม 2537 . หน้า 3)

พันตำรวจตรี อนันต์ เสนาขันซ์ นายตำรวจผู้เคยวิพากษ์วิจารณ์กรมตำรวจอย่างรุนแรง ได้ให้ความเห็นว่า ตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจนี้แท้จริงแล้วเป็นตำแหน่งไม่มีความมั่นคงนัก การได้มาซึ่งตำแหน่งมักจะได้อาโดยระบบอุปถัมภ์ ดังความเห็นตอนหนึ่งว่า

“นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศไทยสมัยรัชกาลที่ 7 เป็นต้นมาตำรวจ ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในวงการเมืองระหว่างประเทศว่าเป็นรัฐตำรวจ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ที่เข้าดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจนั้น จะต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจทางการเมือง อธิบดีกรมตำรวจจึงเป็นผลมาจากการปฏิบัติยึดอำนาจทุกครั้ง โดยคณะปฏิวัติมุ่งที่จะรักษาเสถียรภาพในทางการเมืองของตนไว้ จึงแต่งตั้งให้พรรคพวกของตนเองตามระบบอุปถัมภ์เข้ามาดำรงตำแหน่ง” (อนันต์ , มนัส และ วราสิทธิ์ , 2517 . หน้า 110-111)

อธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้ที่สะท้อนให้เห็นคุณลักษณะของผู้นำ บุคคลเหล่านี้คือผู้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพและแบบฉบับของผู้นำ เมื่อมีภาระหน้าที่ตามตำแหน่งเป็นตัวผลักดัน กรมตำรวจเป็นองค์การขนาดใหญ่ ข้าราชการตำรวจทำหน้าที่รับใช้ประชาชน และเมื่อพิจารณาถึงผลสะท้อนของตำรวจต่อประชาชนแล้ว จะเห็นได้ว่าการบริหารงานของกรมตำรวจต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญประการหนึ่งต่อการบริหารงานก็คืออัตลักษณ์ผู้นำของอธิบดีกรมตำรวจนั่นเอง คุณสมบัติของอธิบดีกรมตำรวจที่ถูกคาดหวัง ก็คือการตัดสินใจที่สอดคล้องกับความรู้ความชำนาญในการบริหาร รวมถึงความเชี่ยวชาญในสายวิชาชีพ รูปแบบอธิบดีกรมตำรวจที่เหมาะสมอาจเป็นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการตามหน้าที่ แต่เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งจะสนับสนุนการจัดทำนโยบายและการนำนโยบายไปใช้ ตลอดจนการได้มาซึ่งความร่วมมือจากข้าราชการตำรวจในฐานะสมาชิกของกรมตำรวจ

ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิบดีกรมตำรวจ เป็นผู้ซึ่งได้ผ่านกระบวนการเลือกสรร ที่ขึ้นชั้นถึงประสบการณ์และการฝ่าฝืนอุปสรรคนานัปการ ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากันได้กับวัฒนธรรมของกรมตำรวจที่มีอยู่ ถึงแม้จะพบว่า คุณสมบัติประการสำคัญของผู้นำข้าราชการตำรวจ คือความสามารถในการปรับตัว (adaptation) ที่พัฒนามาจากบุคลิกภาพและอัตลักษณ์ที่ตนมีอยู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แบบฉบับของผู้นำถูกสะท้อนจากอัตลักษณ์ซึ่งแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล

ความจริงแล้ว ความรู้ความสามารถและผลงานไม่เพียงพอที่จะใช้ตัดสินพฤติกรรมของอธิบดีกรมตำรวจได้ ทั้งนี้รวมทั้งโครงสร้างของระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ แต่ปัจจัยที่สามารถชักจูงและควบคุมพฤติกรรมของบุคคลก็คือบุคลิกภาพของผู้นำซึ่งสะท้อนมาจากอัตลักษณ์ของบุคคลผู้นั้นนั่นเอง ดังที่นักวิชาการท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า :

- โปรดเผื่อระวังความคิดของท่าน (ไม่ช้าก็เร็ว) ความคิดจะกลายเป็นคำพูด
- โปรดเผื่อระวังคำพูดของท่าน (ไม่ช้าก็เร็ว) คำพูดจะกลายเป็นการกระทำ
- โปรดเผื่อระวังการกระทำของท่าน (ไม่ช้าก็เร็ว) การกระทำจะกลายเป็นนิสัย
- โปรดเผื่อระวังนิสัยของท่าน (ไม่ช้าก็เร็ว) นิสัยจะกลายเป็นอัตลักษณ์
- โปรดเผื่อระวังอัตลักษณ์ของท่าน (ไม่ช้าก็เร็ว) อัตลักษณ์จะกลายเป็นเครื่องชี้ชะตาชีวิตหรืออนาคตของท่าน (Bits & Pieces : p 12)

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การคัดเลือกแต่งตั้งอธิบดีกรมตำรวจนั้น พิจารณาจากความรู้ความสามารถและผลการปฏิบัติงาน แต่บททดสอบในเรื่องของบุคลิกภาพอันมีรากฐานมาจากอัตลักษณ์กลับถูกมองข้ามไป งานศึกษาวิจัยครั้งนี้เกิดจากแรงจูงใจที่จะศึกษาและเสนอแนวทางใน

การทำความเข้าใจและพยากรณ์พฤติกรรมของอธิบดีกรมตำรวจโดยอาศัยแนวความคิดอัตลักษณ์เป็นพื้นฐาน

เนื่องจากอธิบดีกรมตำรวจแต่ละท่านมีอัตลักษณ์และลีลาการทำงาน (styles) ที่แตกต่างกันไป การศึกษาบุคลิกภาพของอธิบดีกรมตำรวจที่เน้นอัตลักษณ์ในครั้งนี้ถึงแม้ว่าจะมิได้เป็นการกำหนดอัตลักษณ์ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับอธิบดีกรมตำรวจไทย แต่เป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการพิจารณาและพยากรณ์พฤติกรรมที่อาจเป็นไปได้ของอธิบดีกรมตำรวจ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง อัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจไทย มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้คือ

- 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจไทยทุกคน
- 2) เพื่อเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจ และอัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจ
- 3.) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ และลีลาการทำงานของอธิบดีกรมตำรวจ

1.3 กรอบทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ยึดกรอบทฤษฎีอัตลักษณ์ (Theory of Character) ของ James David Barber ซึ่งนำเสนอรายละเอียดไว้ในหนังสือ The Lawmaker (Barber, 1967) ซึ่ง Barber ได้ใช้ทฤษฎีนี้ในการ วิเคราะห์อัตลักษณ์ของสมาชิกมตรัฐสภาคอนเนคติกัต (Connecticut) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์การปฏิบัติงานของผู้สมัครแข่งขัน โดยแบ่งรูปแบบของอัตลักษณ์ของสมาชิกสภา เป็น 4 แบบ คือ lawmaker, spectator, advertiser และ reluctant และยังคงใช้ทฤษฎีนี้ในงานวิจัยเรื่อง Presidential Character ด้วย (Barber , 1975 . pp . 2-91)

Barber พัฒนาวิธีการศึกษาในประเด็นของการปรับตัวทางด้านจิตวิทยา โดยให้คำนิยามบุคลิกภาพ ว่าประกอบไปด้วย อัตลักษณ์ (character) โลกทัศน์ (worldview) และ ลีลาการทำงาน (styles) จากทฤษฎีของ Barber อัตลักษณ์คือปัจจัยหลักของบุคลิกภาพของบุคคล ยิ่งไปกว่านั้น อัตลักษณ์ยังกำหนดความสัมพันธ์และผลสะท้อนของความต้อการขั้นพื้นฐาน ความเป็นตัวเองที่แท้จริงและความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของบุคคลอีกด้วย

1.4 สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

- 1) ภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของอธิบดีกรมตำรวจ มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์
- 2) อัตลักษณ์เป็นตัวแปรสำคัญที่จะอธิบาย และพยากรณ์พฤติกรรมของอธิบดีกรม

ตำรวจ

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เน้นวิธีการศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยใช้แหล่งข้อมูลดังนี้

1) ข้อมูลทางด้านเอกสาร (documentary) เช่น ตำราทางวิชาการ บทความ วารสาร เอกสารทางราชการ และบันทึกต่างๆ

2) แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ (questionnaire and interview) โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ อธิบดีกรมตำรวจที่ยังมีชีวิตอยู่ เครื่องญาติ และผู้ใกล้ชิดอธิบดีกรมตำรวจแต่ละท่าน ตลอดจนข้าราชการตำรวจร่วมสมัย รวม 68 ราย

แบบสอบถามและสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ก.) แบ่งออกเป็น แบบสอบถามและบทสัมภาษณ์ คือ ส่วนของแบบสอบถาม ใช้เพื่อวิเคราะห์ทัศนระดับการปฏิบัติงาน โดยศึกษาจากปัจจัย ข้อมูลส่วนตัว ภูมิหลังและลีลาการปฏิบัติงานหน้าที่ และใช้วิเคราะห์ทัศนระดับความพึงพอใจ โดยศึกษาจากปัจจัยความทะเยอทะยาน และความรู้สึกต่อหน้าที่ แล้วนำมาให้คะแนน 0 และ 1 จากนั้นนำผลรวมมาคิดเป็นร้อยละ เปรียบเทียบผลที่ได้ว่าเป็นสูงหรือต่ำ และมากหรือน้อย เพื่อคิดทัศนระดับการปฏิบัติงานและระดับความพึงพอใจตามลำดับ ส่วนของบทสัมภาษณ์ใช้เพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดจากคำตอบของแบบสอบถามเพิ่มเติมเพื่อแบ่งลักษณะที่มาและวิธีการของบุคคลที่ใช้เพื่อแยกประเภทของอัตลักษณ์โดยนำไปวิเคราะห์ร่วมกับส่วนที่ 1 ตลอดจนเป็นการสังเกตการณ์ปฏิบัติการของผู้ตอบแบบสอบถาม

3) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองประเภท ภายใต้กรอบทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

4) สรุปผลในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการภายใต้กรอบทฤษฎีอัตลักษณ์ ซึ่งจะใช้เป็นปัจจัยหลักในการอธิบายและพยากรณ์พฤติกรรมของบุคคล โดยใช้ตัวแปรด้านการปฏิบัติงานและตัวแปรด้านความรู้สึกต่องาน กล่าวคือ

1) ตัวแปรด้านการปฏิบัติงาน (activity) ศึกษาถึงระดับของการปฏิบัติงานใน 2 ลักษณะ คือ ระดับการปฏิบัติงานสูง (active) และระดับการปฏิบัติงานต่ำ (passive)

2) ตัวแปรด้านความรู้สึกต่องาน (affect toward activity) ศึกษาถึงระดับความพึงพอใจต่องาน คือ มีความพึงพอใจต่องานมาก (positive) และมีความพึงพอใจต่องานน้อย (negative)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งสองประการเป็นอิสระต่อกัน และปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองสามารถนำมาสร้างอัตลักษณ์ได้ 4 รูปแบบ ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1

รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปร

		ระดับการปฏิบัติงาน	
		หนัก	ไม่หนัก
ระดับความ พึงพอใจต่องาน	มาก	1 Active-Positive	2 Passive-Positive
	น้อย	3 Active-Negative	4 Passive-Negative

จากตารางที่ 1.1 มีรูปแบบของอัตลักษณ์เกิดขึ้นจำนวน 4 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่ 1 ระดับการปฏิบัติงานสูง (หนัก) และ มีความพึงพอใจต่องานมาก (active-positive) อัตลักษณ์เด่น คือ การปรับตัว (adaptive) รูปแบบที่ 2 ระดับการปฏิบัติงานต่ำ (ไม่หนัก) แต่มีความพึงพอใจต่องาน (passive - positive) อัตลักษณ์เด่น คือ การยอมตาม (compliant) รูปแบบที่ 3 ระดับการปฏิบัติงานสูง (หนัก) แต่มีความไม่พึงพอใจต่องาน (active - negative) อัตลักษณ์เด่น คือ การบังคับ หรือกดดัน (compulsive) รูปแบบที่ 4 ระดับการปฏิบัติงานต่ำ (ไม่หนัก) และมีความพึงพอใจต่องานต่ำด้วย (passive - negative) อัตลักษณ์เด่น คือ การถอนตัว (withdrawn)

จากการอาศัยทฤษฎีของ Barber ผู้วิจัยวิเคราะห์ห่อหุ้มตัวแปรตามแบบของอัตลักษณ์ 4 ประเภทข้างต้น ซึ่งการวิเคราะห์ครั้งนี้จะครอบคลุมถึง 3 ประเด็นหลักๆ คือ

1. ภูมิหลัง (background)
 - 1.1 สถาบันครอบครัว
 - 1.2 สถาบันการศึกษา
 - 1.3 การได้มาซึ่งตำแหน่ง
 - 1.4 ลักษณะส่วนตัว
2. ลีลาการปฏิบัติงาน (style)
 - 2.1 การตอบสนองต่อสถานการณ์
 - 2.2 กลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน
3. ความพึงพอใจต่องาน (affect toward activity)
 - 3.1 ความสนใจต่องานที่รับผิดชอบ
 - 3.2 อนาคตในงานอาชีพ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาวิธีการทางสถิติที่ Barber ศึกษาไว้ใน The Lawmaker มาผสมผสานกับวิธีการวิเคราะห์อัตลักษณ์จากภูมิหลังและลีลาการปฏิบัติงานอันเป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ใน Presidential Character เพื่อเป็นการยืนยันการจัดแบ่งประเภทอัตลักษณ์ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งสองวิธี

1.6 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยอัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจไทยครั้งนี้ ทำการศึกษาอธิบดีกรมตำรวจที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ตั้งแต่ พลโทพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ ซึ่งถือว่าเป็นอธิบดีกรมตำรวจคนแรกของไทย จนถึง พลตำรวจเอกประทีป สันติประภพ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งไป รวม 23 ท่าน มีรายนามดังนี้

- 1) พลโท พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ (หม่อมเจ้าคำรบ)
- 2) พลตำรวจโท พระยาอธิกรณ์ประกาศ (หลุยส์ จาติกวณิช)
- 3) พันตำรวจเอก พระยานุเรศผดุงกิจ (รวัย พรหมโมบล)
- 4) พันตำรวจเอก พระยานุสรณ์ธุรการ (จ่าง วัจนะพุกกะ)
- 5) พลตำรวจเอก หลวงอดุลเดชจรัส (บัตร์ พึ่งพระคุณ)
- 6) พลตำรวจโท พระรามอินทรา (ดวง จุฬยานนท์)
- 7) พลตำรวจตรี พระพิจารณ์พลกิจ (ยูเช็ก ดุลละลัมภะ)
- 8) พลตำรวจเอก หลวงชาติตระการ-โกศล (เจียม ลิ้มปิจาติ)

- 9) พลดำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์
- 10) พลดำรวจเอก ไสว ไสวแสนยากร
- 11) จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
- 12) พลดำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์
- 13) พลดำรวจเอก ประภาส จารุเสถียร
- 14) พลดำรวจเอก ประจวบ สุนทรางกูร
- 15) พลดำรวจเอก พจน์ เกษะนันท์
- 16) พลดำรวจเอก ศรีสุข มหิทธิเทพ
- 17) พลดำรวจเอก มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น
- 18) พลดำรวจเอก สุรพล จุลละพราหมณ์
- 19) พลดำรวจเอก ณรงค์ มหานนท์
- 20) พลดำรวจเอก เกา สารสิน
- 21) พลดำรวจเอก แสง วีระสวัสดิ์
- 22) พลดำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์
- 23) พลดำรวจเอก ประทีน สันติประภาพ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ศึกษาด้วยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

- 1) เข้าใจถึงที่มาของอัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจไทย
- 2) ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ และพฤติกรรมการทำงานของอธิบดีกรมตำรวจแต่ละท่าน
- 3) สามารถใช้ข้อมูลที่ศึกษา ในการพยากรณ์พฤติกรรมของอธิบดีกรมตำรวจแต่ละท่าน
- 4) เป็นแนวคิด หรือองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่อาจนำไปสู่กรอบอ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมอธิบดีกรมตำรวจโดยละเอียดในอนาคต

1.8 ศัพท์สำคัญที่ใช้ในการวิจัย

บุคลิกภาพ (personality) หมายถึง แบบแผนของความรู้สึก การเรียนรู้ และการรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของบุคคลซึ่งพร้อมที่จะแสดงออกมาเมื่อมีสิ่งเร้าจากภายนอก และบุคลิกภาพถูกแสดงออกมาโดยบุคคลซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างไปจากบุคคลอื่น

อัตลักษณ์ (character) ตามพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพซึ่งเกี่ยวข้องกับศีลธรรมจรรยาและสังคมเป็นส่วนใหญ่

ในการวิจัยครั้งนี้ จะนำภูมิหลังของอธิบดีกรมตำรวจมาเป็นส่วนหนึ่งในการชีวิตอัตลักษณ์ โดยจะทำการศึกษา ภูมิหลังตั้งแต่เกิด การเลี้ยงดู ให้การศึกษาในช่วงเยาว์วัย การเติบโตมาในวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ อันเป็นวัยของการทำงาน ซึ่งจะมีลีลาการทำงานเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมุ่งประเด็นไปที่ลักษณะเฉพาะตัว สภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนการได้มาซึ่งตำแหน่ง

กรมตำรวจ (The Royal Thai Police Department) หมายถึง สถาบันทางอำนาจบริหารของรัฐ ซึ่งมีภารกิจในการรักษาความสงบภายใน และบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน มีขอบเขตความรับผิดชอบภายใต้กฎหมายของประเทศ

ข้าราชการตำรวจ (police) หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการปราบปรามอาชญากรรม บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนด้วยความยุติธรรม

อธิบดีกรมตำรวจ (Director-General of the Royal Thai Police Department) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ดำรงตำแหน่งสูงสุดทางการบริหารของกรมตำรวจ ในการศึกษาวิจัยนี้อธิบดีกรมตำรวจ คือ ตัวแทนที่แสดงลักษณะของผู้นำ

ลีลาการทำงาน (style) หมายถึง กลไกพฤติกรรมที่บุคคลใช้ในการกำหนดหรือตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะนำคุณสมบัติเกี่ยวกับการตอบสนองต่อสถานการณ์และแนวทางการหรือกลยุทธ์ในการทำงาน ของอธิบดีกรมตำรวจเป็นเครื่องชี้วัดลีลาการทำงานของผู้นั้น

1.9 การนำเสนอวิทยานิพนธ์

บทที่ 1 เสนอความเป็นมาและสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบทฤษฎีที่ใช้ สมมติฐานในการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ขอบเขตการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยและการนำเสนอวิทยานิพนธ์

บทที่ 2 นำเสนอทฤษฎีแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา โดยนำแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำและบุคลิกภาพตลอดจนทฤษฎีอัตลักษณ์ มาเสนอไว้ให้เห็นถึงภาพรวมของทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวพันกับเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่นี้ นอกจากนี้ได้นำผลงานของ James David Barber ทั้ง The Lawmakers และ Presidential Character เพื่อให้เห็นแนวทางของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ชัดเจน ก่อนเข้าสู่การวิเคราะห์เชิงพรรณนาในบทต่อไป

บทที่ 3 นำเสนอการวิเคราะห์ในรายละเอียด เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจไทยแต่ละท่าน ภายใต้กรอบทฤษฎีอัตลักษณ์ของ James David Barber โดยเริ่มจากการตีความแบบสอบถามและสัมภาษณ์ เพื่อชี้ให้เห็นว่าอธิบดีกรมตำรวจแต่ละท่านมีอัตลักษณ์แบบใด แล้วมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ร่วมกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ให้เห็นถึง ภูมิหลัง ลีลาการทำงาน ตลอดจนความรู้สึกต่องานที่ทำ ของอธิบดีกรมตำรวจผู้นั้น

บทที่ 4 นำเสนอการวิเคราะห์เจาะลึกในอัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจ ที่เสนอพฤติกรรมทางการบริหารและทางการเมือง โดยเริ่มจากการคัดเลือกตัวแทนอธิบดีกรมตำรวจ อัตลักษณ์ 2 ท่าน นำมาวิเคราะห์ เพื่อชี้ให้เห็นว่า อธิบดีกรมตำรวจในแต่ละอัตลักษณ์แสดงพฤติกรรมทางการบริหารและทางการเมือง เฉพาะในแบบเดียวกันและไม่เหมือนกันในแต่ละประเภท

บทที่ 5 นำเสนอข้อสรุปผลการศึกษาวิจัยและข้อเสนอแนะ อันสืบเนื่องมาจากการวิเคราะห์ในรายละเอียดของบทที่ 3 และ 4 เพื่อหาข้อสรุปว่า ภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองของอธิบดีกรมตำรวจ มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ และอัตลักษณ์ก็เป็นตัวแปรสำคัญที่จะอธิบายและพยากรณ์พฤติกรรมของอธิบดีกรมตำรวจ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและพยากรณ์พฤติกรรมของผู้ที่จะมาเป็นอธิบดีกรมตำรวจในอนาคตต่อไป